

ЛЮБІТЬ І ШАНАВАЦЬ ПРЫРОДУ

Установа культуры Гомельскай вобласці актыўна прапанаваў вядомы аб прыродзе роднага краю. У клубх і дамах культуры чытаюцца лекцыі і даклады, у аб'ектах арганізуюцца кніжныя выстаўкі, у кінатэатрах дэманструюцца фільмы аб прыродзе нашай краіны.

Надзвычай у Кармянскім Доме культуры адбыўся вечар «Любіць і шанавать прыроду». У фойе гаспадарылі залы ўвагу ўдзельніц вечара прыцягнула выстаўка аб багатай прыродзе Беларусі, рэпрадукцыі карцін Шышка, Левітана, Рэпіна і іншых мастакоў. На вечары быў прычым даклад аб ахове прыроды.

У Брагінскай бібліятэцы адбылася канферэнцыя чытачоў на тэму «Ахова прыроды — абавязак кожнага». Літаратурны вечар «Чалавек і прырода» прыведзены таксама ў Нава-Беліцкай бібліятэцы. **Б. АЛМАЗАУ.**

У вялікай трымазе сустрамаўся афіцыйна-дзяржаўная Расія 1863 год. Ва ўрадова ўстанова, у слаўтае III-е аддзяленне канцылярый яго вялікасці імператара Усерасійскага наслыннае плінію з усіх куткоў неабсяжнай краіны цыклі даясенні, рэпартажы, даклады губерятараў, жандармаў, шпікаў, вайскоўцаў, памешчыкаў аб сялянскім бунтае, аб розных «беспарадках», аб раскіданых і неарганізаваных рэвалюцыйных арганізацыях і саюзах, аб «крамольчык» маніфестацыях і сходах. А ў адказ са стольнага Санкт-Пецярбургаву ў Мінск і Варшаву, Віленю і Рыгу, Кіеву і Харкаў — ад усе панцы імперыі, узмыльваючы кожны імчалі фельд'егеры і флігель-юнкеры: «Прыняць найстрашэйшыя меры... пакараць бязлітасна... наведзі парадок!» І царскія сапраўны куля і шабля імянуліся наведзі «парадок». Над царскай Расіяй пільну вай кандак, дзеў ласавыя прывід шыбеніцы.

Але жаданага для царызму і памешчыкаў парадку і спакою не было. Ні шыбеніцы, ні жалывія катаржыніцы, ні кулі, ні магі і сльзіцы

ПАД СЦЯГАМ ЕДНАСЦІ БРАТНІЯ

Аднак у Польшчы дэвічалі сілы, зарожыла гэтыя прынцыпам, мэтамі і метадам рэвалюцыйнай дэмакратыі. Гэта былі сілы польскай магнатары. Прыкравіваючыся да прынцыпнага нацыянальнага сцягам яны загалілі супраць улады рускага цара, але за сваёй каралі, імкнуліся захаваць на паўфеадыяналь перадаі, баліас сваёй уласнага народа, выступалі супраць яго ўдзелу ў паўстанні, маральна вышчырае пытанне незалежнасці Польшчы не сілаю народных мас, а сілаю «дэмакратыі» Польшчы — Англіі, Францыі і іншых замежных краін. Магнаты імкнуліся дамоўіцца з царём, балытас пад нагамі народа, айна і тайна шкодзілі паўстанню, сабатавалі і зрывалі мерапрыемствы рэвалюцыйных арганізацый.

Аднак, нагледзшы на гэта, паўстанне стала падзей, якая прывядала да сабе пільную увагу еўрапейскай дэмакратычнай грамадскасці, ускладала на Расійскую царскую імперыю. Аднадушна і горача падтрымалі паўстанне перадавыя людзі Расіі, Беларусі, Украіны, Літвы. «Мы з Польшчай, таму што мы за Расію... Мы жадаем незалежнасці Польшчы, таму што жадаем свабоды Расіі», — пісаў Герцын. Усе намаганні рэвалюцыйнай Расіі былі скіраваны на тое, каб адзіным фронтам з польскім народам знішчыць агульны ланцуг — царызм, даць народам сапраўдную волю і зямлю.

Сотні тысяч салдат і афіцэраў царскай арміі, што знаходзілася ў Польшчы, прынялі актыўны ўдзел у паўстанні. Смерцю героя ў барацьбе за незалежнасць і свабоду польскага народа загінуў рускі афіцэр Андрэй Пацябня. Крывёю перадавых людзей

Расіі, Польшчы, Літвы, Беларусі і Украіны напісаны былі высакеродны заклік на штахандарх паўстання: «За нашу і вашу волю», заклік да інтэрынацыянальнай еднасці ўсіх тых, хто сапраўды жадае знішчыць пад прымуся, гвалічы і гора.

Выдатную ролю ў паўстанні 1863 года адыграў славянскі беларускі народ Кастусь Каліноўскі, 125-годдзе з дня нараджэння якога спадчытаецца 2 лютага 1963 года. Давяціцілігоднім юнаком ён загінуў за справу народа. Каліноўскі быў гарачым прыхільнікам і паслядоўнікам рускіх рэвалюцыйна-дэмакратыі, другім і палчонікам Я. Дамброўскага, В. Урублеўскага, С. Серакоўскага і іншых польскіх рэвалюцыйна-дэмакратыі. Ён гарача заклікаў сялян Беларусі да рашучай барацьбы супраць памешчыкаў і царызму, бязмежна веру ў сілу народных мас, рэзка крытыкаваў і асуджаў кансерватыўныя шляхецкія колы Польшчы і Беларусі за іх нацыяналістычныя дамаганні.

Каліноўскі бачыў недавер'е сялян Беларусі да тых шляхецкіх кіраўнікоў паўстання, якія імкнуліся крывёю і сілаю народа аднавіць Рэч Паспалітую ў межах 1772 г., захаваць у недавольнасці неабмежаваную ўладу памешчыкаў. Перакананы рэвалюцыйна-дэмакрат, настольны прапагандаст, гарачы прыхільнік сялян, Кастусь Каліноўскі карыстаўся вялікаю павагай сярод народных мас Беларусі і заслужыў непрыкрытую нянавісць з боку шляхецкіх колаў, якія фальшова абвясцілі яго прыхільнікам паўстання. Ён стаў ахвяраю здрады

аднаго з такіх «паўстанцаў» — шляхціца Пярфімавіча. Выданы царскім карнікам К. Каліноўскі быў пакараны смерцю.

Паўстанне 1863 — 1864 гг. было жорстка падаўлена царызмам. Тысячы лепшых сыноў польскага народа загінулі ў няроўнай барацьбе. Разам з імі пралілі сваю кроў за агульную і справу многія людзі ўсёй Расіі. Іх кроў не праліла дарам. Паўстанне, нягледзячы на ўдар па царызму, яно было падзеяй вялізнага гістарычнага значэння і заняло выдатнае рынае гора значэння ў гісторыі польскага народа. У месца ў гісторыі польскага народа ў месца ў гісторыі ўсёй большым умовамі агні паўстання шыць больш умовамі ласці і загартавалася інтэрынацыянальна і загартавалася ідэя і палітычна выдатная гора рэвалюцыйна-дэмакратыі, якая сталі ўзорам рэвалюцыйнай непрымірніцкасці да ворагаў свайго народа, гарачай аднаесці ідэям інтэрынацыянальнасці. За межамі Польшчы яны настольны працягвалі барацьбу за вызваленне працоўных мас. Я. Дамброўскі, В. Урублеўскі сталі генераламі Парыскай камуны. Сотні польскіх рэвалюцыйна-дэмакратыі прынялі актыўны ўдзел у барацьбе за нацыянальную незалежнасць Італіі і іншых краін, у рабоце міжнародных рэвалюцыйных арганізацый, у тым ліку і ў Інтэрынацыянальнай ІІ дэвіацыі высока чыліні Маркс, Энгельс, Герцын, Ленін.

Традыцыйныя героі паўстання 1863 — 1864 гадоў працягвалі і ўзбагалі новай палкамі польскіх рэвалюцыйна-дэмакратыі, гарачы польскі праплетарыі, які пад кіраўніцтвам свайго партыі дабіўся сапраўднага адраджэння, сапраўды свабоднай Польшчы.

А. СІДАРЭНКА,
кандыдат гістарычных навук.

Нараджэнне КНІГІ

Перад вамі брыгада камуністычнай працы, брыгада, хоць у ёй толькі два чалавекі: друкар і яго памочнік. Шчасліва тая кніжка, набор якой, пасля лінайтыва, пасля вярстальшчыкаў — людзей, што расклілі сівочыя радкі ў асобныя «старонкі», — пасля праўлення заўважэнняў карэктарам і рэдактарам памылак, трапіць на друкарскую машыну да Фёдера Навакраса і Клаўдзіі Самуэльні. Тут ужо не здарыцца так, што адзін экзэмпляр зіхаціць чысціць і выражэсцю кожнай літары, а другі нібы друкавалі іншыя, абываючы рукі. Фёдор Навакрас і Клаўдзія Самуэльні — рабочыя, якімі калектыву паліграфічнага камбіната недарма ганарыцца.

Ляўтычыная ПТВЕРКА

КРОПЛЯ

На аконнай раме павісла кропля. Яна ўсё ўзбравала ў сябе, гэтая кропля: і наш пакойчык з двухспальным ложкам, і неба з шкарэй-уцякачкай, і вільну з рознакаляровай аўтамабільнай, з вясняна ўзбравала ўжо і парк са стогодымі дрэвамі.

І азэрца з усімі яго вадамі. І здаюцца кроплі, што яна — гэта і ёсць сусвет. Але тут кропля ўпае. І ударыцца аб падаконнік. І разбілася ўшчэнт.

А наш пакойчык застаўся на месцы. І ні ў неба, ні на вуліцы нічога не змянілася.

Рамая ТАРМОЛА

Белы агонь не скоро латушыцца — Зорачкі, зоркі, зоры... Сялёта стала зима натуршчыцай і харастав узорам. Горад заблытаў у лёгкім інеі, быццам у паўвучынах, Тупаюць людзі, міляя-міляя, і размаўляюць ціха.

Хоць бы не стрэсіць з дрэў упрыгожанні Галасавым раскатам. Сёння на вуліцы кожны прахочы Стрэманы і далікатны. «АМ» не калочыць неба бяздоннае. Нават мароз не трашчыць... Людзі, вась так бы ўсё чудаўнае Нам берачы.

МАЛЕНЬКАМУ КАСМАНАУТУ

Мой хлопчык — Маленькі Падпінскі «Васількі», — Ад кінжальці той Адарваўшыся педзь, Адарваўшыся педзь, Адарваўшыся педзь, Ракуту-капчыку, Сабраўся на Мясца На ёй палачыць.

Куродымці хмарна «Касмічнага» пилу, І крык, нібы выбух, Раскrojае ціш. А хлопцэ Наперад Імчыцца што-сілы... Я знаю, мой родны, Што ты даліціш.

Ты зведаеш далек Касмічнай прасторы, Ты зведаеш тайны Далёкіх планет. Ты, можа, адрынеш І новыя зоры... Ты толькі цябе Не ўтрымае сусвет.

Які б мін зор Ні сусцрэў ты планеты, Мілейшая заўжыды Застаецца Зямля... Есць сіла мацней, За імяніне ракеты, Яна цябе ўпадна Пакаліца зделай.

То сinya любоў Да матулі-Радзімы, Да ціхіх палаткаў, Да звонкіх бароў, І тоць праімыцца Галактыкі міма... На родную Зямлю Ты вярнешся зноў.

СТУДЗЕНЬСКИМ ЦЕПНЫМ СВІТАНЕМ...

Дзеся гэтага раздзела адбываецца 27 студзеня 1864 года, на працягу таго дня, калі ў Віленю прыбыла шыфраваная тэлеграма ад мясцінахаводзіні Кастуся Каліноўскага. Франс Раўбіч, на пакаранні смерцю лютага прысутнічае Кастусь, у швагер героя рамана Аляксандр Забярэга.

У гэты дзень ён выйшаў не ў дзесяць, як звычайна, а нешта каля шасці гадзін раніцы. Пазняе зімовае ноч вясела над горадам. Белья куды завелі, сцякаючы са страху, з кантрафорсаў, крытых чарпайнай, награвасцілі ў двары Сарбелуса высокія, як дзюны, снегавыя гурбы.

Пасля ночы ў дрэнна напаненым пакой барыкоўнае каўнер старынака паліто і рушчы днаром да выхаду на Універсітэцкую. Там, як заўсёды, было менш матчынасці трапіць на ночы людзям у гарахоўныя паліто. Хто з іх сапраўды, мог падумаць, што галоўныя азначыны жыццёў ля губернатарага палітэ і кожны дзень ходзіць паўз яго?

Скраз... скраз... скраз... Так і ёсць, Ігнась Шонік устаў раней за ўсіх і ачысчае сцяпкі, скрабе драўлянай латай.

— Дзень добры, Ігнась.

Шонік прыўзняў добрае вусатае аблічча, усміхнуўся, убачыўшы знаёмы твар пана з цыжыватымі гоўнымі рысамі, яго вялікі, цвёрды сіценуты рот і глыбокія выражаныя вочы.

— Дзень добры, пане Вітажэнец. — Вазьмі, Шонік, два рублі? — Пабойнасць бога, пане, месіць гэты яшчэ не прайшоў. Вы ж са святаго Міхаіла...

— Бяры. На той час у мяне можа не быць.

— Ну, то дзеньку... Як, задаволены пан Вітажэнец чысціць? — Усё добра, дакуй, табе, пан Шонік.

— Яні я вашай месці пан? — Ну, ў тым табе ніякі не пан. Паны, дзядзька, па прыватных уроках не бегаюць.

Кастусь марудзіў: нельга было доўгі час аціраць у Дамініанскім завулку, ды і дзень гэты абцяжыць быць страшным днём.

Не даламожаш нічым, толькі будзь раздзіраць глотку прываюна для ўсіх слэмаў ды гэу, янога не можна зліць.

Шонік талтаўся па снезе, набываючы тэтухат льючку.

— Какуць, сёння зноў... На Луцішках...

Дворнік гімназі Ігнась Шонік за два рублі штомесічна прыбраў каўнеру Каліноўскага і прыслужыў яму.

Уладзімір КАРАТКЕВІЧ

— Магчыма, Ігнась, не ведаю. — Бога забылі людзі, пане Вітажэнец, вась што і я вам скажу... Касціцэлаў болей і болей, а праўды меней і меней. — Бог у іх шой, Ігнась. — Чалавечы бог кожны месіць новыякі з Манетнага двара выходзіць. Блескучы. А ў матуны Воствабрамнай і слэзы высыхлі на гэтую поскуду глыдзень. — Ад тлеючага агню твар Шоніка быў розкі і суровы.

— Ці праўда гэта, пане Вітажэнец, што гэта... з шаек, кожны раз, як вешаюць, прыходзіць да шыбеніцы, каб таму не цяжка было памтраць срод чужых? Знаю, азначыцца, у іх такі. Хая аднаму, ды прыбіці.

— Какуць так. — Вось і я мркую. Ксёнда гэтым суцішэння не даць. Бо што ж гэта за ксёнда, калі ён забывае словы «не судзіць». Гэта ўжо не служба божа, а нешта нахваліт перавасцічынніка Кайяфы, сто рывіюў яму...

— Бывай, Шонік.

Ігнась глядзеў, як постаць маладога чалавеча знікала пад аркай. Уздыхнуў.

— О-хо-хо, грахі... Культуральны такі чалавек, а даводзіцца бегаць па ўроках, як гімназэру.

Праз ноч паліто ціхі і тамнічы ашмы. Святы Ян клікаў да ранішай ішчы.

...Кастусь напярарок пайшоў паўз губернатарскі палац. Ён не напрошваўся ні небесіску, яму проста здавалася, што небесіска будзе меншай, калі кожны дзень ён будзе бачыць месца, адкуль яна ўпаўзае.

У чырвоным будынку гарэл толькі два — тры акны. Дуйка паўзала па бруку палочы. Ірвалася ў пад'ездзі, ля якіх мералі вартавыя.

— Спяць, — падумаў Кастусь.

Ён выйшаў у Дамініанскі завулак а палове сёмай. На стыхых наранах бруку сям-там дымеў гной. Значыць, пад'ехал ўжо, а пакольнікі марудзіць не любяць — чакаць дзевяціцца надзюга. Вось яны, ля пад'езда Дамініанскага кляштара... Тры павозкі, чалавек сорак конных. У няпоўным святле ліхтароў твары салдат закамнілі. Некаторыя хаваюць вочы, быццам разумеюць ганебнае азначыства таго, што яны збіраюцца рабіць. Некаторыя, наадварот, глядзяць нахабна, быццам загадаў хочучы адбіць вачыма кожны — з папрокам — позірк.

Але і тым і другім за каўнер паўзе з трэцяга паверха, са счарнелых чарпакі калочы дробны снег — не снег, а пыл.

Каліноўскі працінуў праз невялікі натоўп везакаў, што, чорт ведае янім чынам, даведася аб страце і стаў якрадз насупраць аркі. Ён бачыў за ёй, у вузкіх дорах, заадаўную пільну, нерухома калічці галубоў пад страхом, маўклівыя афіцэраў. І толькі тут, як быццам, сэрца здрамуе да ўсё ганебнасці і ўнес як таго, што збіраўся рабіць пад покрывам чымы гэта і змрочныя постаці.

«Франс, брат Майкі, Алесей, мой брат. Што ж гэта яны збіраюцца ўчыніць з табою, і куды глядзіць пан бог, і чаму ён карае людзей за праду?»

Раўбічавы вывел а-пад аркі хвіліні праз піль. Обераўдытар, дрыжучы ад холода і нервовага ўзбуджэння, ушуну да янонага аблічча ліхтар, быццам жадаў упэўніцца, той

РАЗДЭЛ З РАМАНА «КАЛАСЫ ПДА СЯРОМ ТВАІМ...»

ло зняць шапку і трымаць яе ў руцэ. І тады Кастусь сцягнуў яе і непрыкметна ўпусціў пад ногі. Задуў адрозу насунуўся натоўп, сваёй цёмны налімак, скрыў слэды.

Раўбіч убачыў, як распахаліся гоўныя цёмнарысыя валасы Каліноўскага, і ноздры янонага ганарыла раздэўмуліся.

— Пауснясь, дабрадзеі, — сказаў ён адытару. — Нічога, празад распахнай педзэст.

Ціпер за павозкамі, які вонкам анічухі, калыхаўся натоўп. І ўзвёс час, што смаротны картэж рухаўся Георгіеўскай праспектам, рука Франса была прыцінута да сэрца.

«Любо... люблю... люблю... люблю Беларусь».

І ўвесь гэты цяжкі шлях непавына чалавек у натоўпе плакаў нутром, пра што недаў толькі смаротнік з яснымі прасветленымі вачыма.

Калі пад'ехал да Луцішкай палочы, было ўжо зусім шора і светла. На фоне бруднаватага касціцэлаўнага мурна брыдла і лачварна вымаўляўся шафрот і мярзотны «пакой» на ім.

Раўбіч анілі з павозкі, узяў на памосць і паставілі пад самай пятай. Ён з цяжкасцю — згубіўшы на хвіліну — адышкаў у натоўпе твар Кастуся, за самым частаколам багнаў і, перарывіста ўздыхнуўшы, усміхнуўся яму. Вусны асуджанага варухнуліся, і Каліноўскі адыгаў:

— Майка?.. Алес? — спытаў хлопцэ.

Чалавек у натоўпе, сукаюяваўшы, схліў галаву.

...Увесь час, пакуль зачытвалі канфірмацыю, Франс прагна, як у вочы каханай, глядзеў у вочы Кастуся. І невёмлоўна мянка святло з кожнай хвілінай мацней і мацней алоса з яго вачэй. А кулак быў прыціснуты да сэрца.

Душа Кастуся нема крычала. І

К. КАЛІНОЎСКІ. Скульптура з АЗГУРА. Фрагмент.

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

2 1 лютага 1963 года.

ФІЛЬМЫ АБ ВЯЛІКАЙ БІТВЕ

У сувязі з 20-годдзем з дня разгрому гітлераўскай войск пад Волгаградом, якое спадчытаецца 2 лютага г.г. на гарадскіх і сельскіх кінааўстанках распубілі пачаўся шырокі паказ кінафільмаў пра гэтую вялікую бітву.

З вялікай цікавасцю і хваляваннем прыглядваюцца беларускія глядачы настануючым кінафільмам «Салдаты», створаную рамёйскай А. Івановым на кінастудыі «Ленфільм» па сцэнарыі В. Нікірава.

Кінаварышча пазнавае нямалое і багата шлах невялікай вайскай частцы, якая ўдзельнічала ў бітвах на Волзе, узяўшы гераічна ў аблогу разарваў савецкіх воіск і марш павозкае іх патрыятызм, мужнасць, аднаесці Радзіме.

«Таварыш! пананісі! — нізна пананісі зямлі, дае бячына твоя, брат, друг аддай самае дарагое,

200 ТЫСЯЧ ДАВЕДАК

Грамадзяніну М. Іванову, які жыў у Мінску, трэба было паліць ліст на імя старэйшых палкаўцаў саўваргаса. Ліст даваўся. Але як па прывітанні палкаўцаў Зайшоў у Беларусі саўваргасам, там не ведалі, Таварышчы падкавалі павозкае на 05 у горадаў. Там дамагоўчы.

М. Іванов запынуўся і хутка атрымаў патрэбную даведку...

На першы погляд здаецца, што нічога адзюнага ў гэтым няма. Пазнаваў і Урублеўскі, і Дамброўскі, ведалі М. Іванову, запыталі і пазнавалі, што палобны даведкаў за мінулы год выдана больш 200 тысяч, прытым па розных пытаннях, становіцца аразумелым, інольды добрых паслужак аказалі вальныя мінагравядзімы жыхары сталіцы. Сюды заўважана з франані пытанніам. Аднаго цікавіць, як паліцаўца сродні заробак пры Другім пятаюцца на старасці? Так можна дэдацца да вуліцы Шчарынава, Трэціх цанаўчы, ці ісьць тэлефон, каліжас авені Шчарыны Светлагорскага рабна?

ПА П'ЕСЕ Я. КУПАЛЫ

Драматычны калектыву Палаца культуры завада «Гомсельмаш» пекзаву жыхарам Заводскага раёна сваю новую работу — спектакль па п'есе «Прымакі» Яні Купалы. У галоўных ролях выступілі мастар навальскага цыха М. Дарошчанка, гадэробшыцца Палаца культуры А. Трешчанка, токар ме- ханічнага цыха № 1 Т. Ладзьра, слесар прасваега цыха Э. Хількевіч, невузчыні тэхнічнага вулічшыча В. Глазуню, і. Чарнака.

Паставіў спектакль кіраўнік драматычнага калектыву арыст С. Гелавына.

В. СЯМЕНАУ.

І вось надыходзіць дзень, калі кніжкі трапляюць у кнігарню. Кляпатлівыя рукі прадаўцоў выстаўляюць навінку на відным месцы... Мы скэлялі «Кляпатлівыя» і паду- малі, што так бывае не заўсёды і не ўсюды. Але справядліва- сьць патрабуе адзна- чыць, што ў Цэнтраль- ной кнігарні горада Мінска, дзе зроблены нашы адзнакі, кнігі ад- чываюць і кляпат, і по- боў.

...Кніга трапіла на прылавак. Для яе пачынаецца самастойнае жыццё. Пачынаецца экзамен на ці- кавасць у чытачоў. Экзамен, які трымаюць і аўтар, і выдаў- цы, і друкарні. Але гэта — гэта ўжо не та- ма нашага сьнежань- га фатаважання...

Фота Ул. КРУКА. Тэкст П. НОВІКАВА.

ШУКАЛЬНІКІ

У Мінск некалі прыхаля дэлега- цыя ленынградскіх мазельшчыкаў. — Што вам пакажаць? — спыталі ў Саўнаргас гаспадыню № 2. Мы хочам паказаць ад вас дакумен- тальны польскіх тэхт.

Тэхт «Польскія» ліну выпус- тае Мінская фабрыка № 2, сапраў- ды паспяла зававаць сабе шырокую папулярнасць. Пасля таго, як упер- шэ яе дэманстравалі на Выстаў- цы дасягненняў народнай гаспа- дарыі СССР, запатрабаванні пасту- паць у Мінск пачынаюцца.

Дадзім слова пакупніку: «Польскія таварышчы, я нады- таў набыў кашу тэхт. Падае гэта- та, магчыма, не велькі, але яна супала з атрыманнем кватэры. І тут я па-спраўдзіўся ў згодзе ад- ніцца ўсе перавагі пакупкі. Така- сабе свабодна размяшчацца ў паной сучаснай планіроўцы, яна зручна зрэбіла. Добра таварышчы, што вы снапавалі такі удалы ўзор!»

На фабрыцы смяюцца: «Ты і спірава, што мы нічо- га не напіравалі. Але ў тэхт, са- праўды, цікавая гісторыя. І пра яе вартэ расказаць.

Летам 1958 году ў Мінску ў сваіх сваякоў адпачываў польскі мазель- шчык. Адпачынак адпачынак, а не вытрымае рабочая душа, па- кажаць таварышчы, па прасіце, фабрыка № 2 ірары рытывалася ў гэты час да пераходу на масавы выпуск мяншэй мазель. Госьць пака- даў па іхках, прыгледзеў да вопытных узорцаў, выстаўленых для агляду, і праз два дні прынес у кантору марціны.

Тут у яго разглядаў тавары- ская прапанова давайш тэхт, — сніазаў ён, — калі падлідае, прашу прыняць ад шырага сарца.

Удзянае, якое ўявіў польскі рабочы, усё спадарожна. Пра- панову хутка ацанілі. І некалі атрымаў тэхт, што тэхт з таго часу пачаў называцца «Польскія». Эпізод, што адбыўся на фабрыцы, анакаў сваёсвабіва ўвечнаемяны.

Сёньня ўжо шосты год выпускаюць на Другой мазельвай «Польскія» тэхт, а пачыў на яе не змяні- наць. У 1958 годзе было зроблена 500 штук, а ў 1963 намяшчалася чатыры тысячы.

Мазельвай фабрыкі ліча на ірардыя выпускаюць на ірардыя, за- ставалі ўзорцаў прадукцыі. За- хаваліся пакупнікі і на яе, нічога не зробілі, калі няма інаш. Але гэты фабрыка інаш адзнакі. Большасць выпадкаў мазельвай фабрыкі № 2 ірары і вызначаеца добрым, сучасным густам. Аб гэтым пі- шуць не толькі пакупнікі, гэта па- цверджана Гандлёвай палатой Рэспублікі. У 1961 годзе яна ўхва- ліла распаўсюджваць фабрыкай ма- дэль мазельвай фабрыкі.

Невядома, метр 38 сантыметраў удаўжыню канала, калі яе рас- класіць, ператварыцца ў шырокі локан на два каналы. Рэчыва- нальнасць канструкцыі спалучае- ца ў ёй з прастаю і вытанча- ным аздабленнем. Менавіта такая існава і патрабаваўся зава- дзёвая палата рэкамендавала ма-

СОТЫ СПЕКТАКА

Дзім Тэатр імя М. Горькага па- кажаў сёння прадстаўленне спе- нтакла «Пад адным небам» А. Маўло- на. Гэты спектакль глядзелі пра- цючыя Мінска, Салігорска, Слуц- ка, Баранавіч, Маладзечна. Яго па- казвалі ў час гастроляў у Кіеве, Казані, Кіраве, Пермі.

Тэатр часта наладжвае амерыка- нскія спецыяльныя ірардыі, якія пры- кажуць для вынаваўцаў гава- рылі глядачы аб спектаклі.

Дзесяці п'есаў прыходзіць у тэатр пасля таго, які спектакль прапанаваў па Усесаюзнаму ладзі. Так, работніца саўгаса тав. Курчан- ніца з Яраслаўскай вобласці ад імя саіка таварышчы піша: «Вельмі до- бра вы паказалі людзей чужой і добрых і побач з імі — людзей ні- зніх, з дробнай душою, кар'еры- стаў. Крануты і уданчыны вам за такі моцы і даходлівы спектакль».

Тэатр часта наладжвае амерыка- нскія спецыяльныя ірардыі, якія пры- кажуць для вынаваўцаў гава- рылі глядачы аб спектаклі.

Свабодна кожнага вынаваўцы пры адзіным адуваным музыцы, пачуццё ансамбля і магчымае поўнае раскрыццё творчай індывідуальнасці ў паасобу — вось тры якасці, якія вызначаюць камерны ансамбль і яны выхоўваюцца ў пра-

[Званчэныне. Пачатак на 3-й стар.]

Цырка паранены. Ён выбраўся з-пад трупцаў. Аб жахах мінскага гэта таварыш водаправодчык Л. А. Пільдзін. Ён бачыў, як Хойзер рас- стрэльваў мірных савецкіх грама- дзян, якіх да гэтага абваля Вільке і Шлегель.

Нічо са злучынаў не можа пасягнуць на тое, што, знішчычы жанчыну і дзяцель, выконваў бы- нам бы чыйсьці загад зверху? (а падсудныя ж Вільке, Хойзер, Фе- дора, «сведкі» Мух, Міллер і іншыя забойцы рэалізуюць каго-небудзь пераканаць у тым, што, робячы злучынаў, яны толькі «выконвалі службовы абавязак»). Адвакат В. А. Самсонаў напамінае, што СС і СД, якія праводзілі ўсе «аператыўныя», аб якіх ідзе гутарка, наводзе існаваўшыя правы самі былі ўнававаўцы вырашаць лёс мясцовага насельніцтва.

Немагчыма не толькі расказаць у дэталі, але нават проста пера- лічыць усе злучынаў, зробленыя падсуднымі і іх савецкімі на- мі на тэрыторыі Беларусі. Без пера- пачынення можна сказаць, што многія семі пачынаюць знішчыць у некалькіх сваіх пакаленнях і няма ні адной сямі, якая не пералялі б гора страты блізкіх, бязмежныя нястачы, здэны, аграбленні.

Сёння некаторыя з гэтых злучынаў сядзяць на лаве пад- судных. — таворыць пісьменнік Максім Танк. — Але суд, калі ён справядлівы суд, не можа не ба- чыць, што за плячыма гэтых катаў тодыця яшчэ многія вядомыя нашаму народу ваенныя злучыны, якія-павіны панесці заслужаную кару. Максім Танк называе імяны Станіслава Станкевіча — былага бургамістра горада Барысава і Уладзіміра Сянько — былага на- чальніка Нясвіжскай раённай палі- цыі. Злучынаў дзейнасць гэтых адрэдкаў Радзюмы і адрэдкаў свайго народа праходзіла пад кі- раўніцтвам Хойзера, Шлегеля і

іншых абвінавачваемых. А між тым Станкевіч да апошняга часу прапываў у Мюнхене, ён з'яўляецца членам так званай «Рады Бе- ларускай народнай рэспублікі», уваходзіць у састав аюнога сава- та «Істытута па вывучэнню СССР». Ваенны злучынец Сянько жыў у горадах Ашвэбургу і Стужыцы афіцэрам будзівельнага. На сумленні гэтых злучынаў многа замучаных і расстрэляных савец- кіх грамадзян.

Злучыныны, учыненыя на нашай шматпакутнай беларускай зямлі, гаворыць Максім Танк, не мо- гучы быць забыты і дараваны. Тым, што сёння сядзяць на лаве падсудных у Кобленцы, павіны панесці заслужанае пакаранне. Гэтага патрабуюць мільёны загінуў- шых невінаватых людзей. Але справядлівага пакарання не павіны лабзегнуць і тыя злучыны, якія чамусьці сёння выступаюць у ролі сведкаў, і тыя, чые імяны за- мочваюцца. Гэтага не павіны лабзегнуць і адрэдкаў беларуска- га народа Станкевіч і Сянько.

Ад імя беларускага народа Мак- сім Танк запатрабаваў выдачы гэ- тых беларускіх націраўцаў, катаў у рукі савецкага правауд- дзя.

Вядомы спецыяліст па германска- му праву прафесар Н. С. Аляксееў, які з'яўляецца ганаровым доктарам Акадэміі дзяржаўных і прававых навук у Берліне, пад- крэсліў, што ўлады ФРГ прадэ- манстравалі некадэнае забіс- пачыць разгляд справы аб найва- жэйшых ваенных злучынах на аснове закону, справядліваці і з уважальнай паўнаўты. Між тым у судовай практыцы органаў юсты- цыі ФРГ мае месца допуск на судова- выя працэсы, якія разабраюць справы ваенных злучынаў, грама- дзян замежных дзяржаў. Дзею- чае крмынальна-працэсуальнае за- кандадства ФРГ дапускае ўдзел у судовым працэсе побач з пра- стаўніком іста і прадстаўніком па-

цярпеўшага дадатковага абвінаваў- цы. Прычым, наводзе сведчанія заходнегерманскіх наематараў гэта- га заканадаўства, суабінаваўцаў можа выступаць і інашаземец.

Прафесар Н. С. Аляксееў ука- заў, што характэрны для працэ- су ў Кобленцы з'яўляюцца след- ствыя паказанні асоб, якія чы- павіны неспі адназначна з усвет- леныя імі ў час другой усветнай вайны цяжкія злучыныны. Да та- кіх асоб ён аднёс былых галоўных суддзяў СС Хорста Камініскага і Ірміна Хофера і рад іншых асоб, якія знаходзіліся ў час вайны на службе ў СС і СД і паліцыі блас- пені, а цяпер займаюць розныя па- садкі ў паліцыі і юстыцыі.

На працэсе ў Кобленцы не фі- гурую нават у якасці сведкі ваен- ны злучынец Фрыдрых-Карл Віль- цы, той самы доктар з'яўляюцца кіраўніком аддзела фінансаў райха- ндсарыята Остланд, выдаў са- крэнную дырэктыўу «адносна адмі- ністрацыі дзяржаўных гета», які ар- ганізаваў у 20-м стагоддзі на ча- сова акупаванай тэрыторыі ган- дла «жывым таварам». Прафесар Аляксееў напамінае, што за такіх злучынаў на прыговору Міжна- роднага ваеннага трыбунала быў павешаны ў 1946 годзе адзін з падручных Гітлера Фрыц Заўке- л. А яго бліжэйшы калега па злучы- нствах Вільям — цяпер стас- сакратар міністэрства эканамічна- га супрацоўства.

У гэтай сувязі прафесар Аляк- сееў падкрэсліў, што другая ха- рактэрыя асаблівасці працэсу ў Кобленцы заключаецца ў тым, што большасць прыгнаных да судова- вай адказнасці ваенных злучынаў займала адказныя пасады ў за- хаднегерманскай дзяржаве. Напры- клад, галоўны абвінавачваемы Хой- зер з'яўляўся начальнікам крмы- нальнай паліцыі зямлі Рэйланд-Пфальц.

Для таго, каб правільна зразу- мець сэнс пазіцыі афіцэяльных

колаў ФРГ у сувязі з працэсам у Кобленцы, трэба адзначыць нека- тэрыя характэрныя асаблівасці су- часнага прававога жыцця Заход- ной Германіі, сназаў прафесар Н. С. Аляксееў. Ён звярнуў ува- гу на тое, што ў ФРГ няма якіх- небудзь заканадаўчых пастаюў ад- носна крмынальнай адказнасці на- цыіскіх ваенных злучынаў. Па- вольце крмынальнага кодэкса ФРГ, напрыклад, прадугледжвае ад- ноклявава адказнасць як за за- бойства аднаго чалавека, так і за збойства некалькіх дзесяткаў і со- дзе тысяч людзей. У ФРГ цяпер няма спецыяльных судовых орга- наў, якія разабралі б справы ваен- ных злучынаў, але затое створа- ны спецыяльныя суды для палі- тычных працўнікаў існаючага рэ- жыму.

На думку савецкіх юрыстаў, не- абходна строга прытрымлівацца міжнародных прававых дакумен- таў, якія патрабуюць правядзення барацьбы са злучынаўцамі фашыз- му. Прычыннае да судовай ад- каннасці ўсіх асоб, якія учынілі ваенныя злучыныны і злучыныны супраць чалавечнасці, як гэта пра- дугледжана пагадненнямі 1945 го- да і пацверджана рэзалюцыямі ААН, з'яўляецца агульнапрызна- нанай нормай міжнароднага права, абавязковай для ўсіх дзяржаў, у тым ліку і для ФРГ.

Сведкі абвінавачвання і савецкія юрысты, якія выступалі на прэс- канферэнцыі, гаварылі аб тым, што суд ў Кобленцы ператварыцца ў палату па разабітаных ваенных злучынаў, іны падкрэслівалі, што факты аб злучынаў дзейнасці не толькі тых націіскіх злучынаў, якіх судзіць у Кобленцы, але і іншых гітлераўскіх збойцаў былі імі прыведзены перш за ўсё для таго, каб грамадскае свецю ча- чыла, што бонскія ўлады не ма- юць намеру ў поўнай ступені вы- явіць малянок злучынаўцаў былых гітлераўцаў, прычыннае да ад- каннасці ўсіх злучынаў і пака-

раць іх у аднаведнасці з цяжарам зробленых імі злучынаўцаў. Мы зрабілі гэта і для таго, за- выш В. А. Самсонаў, каб напо- мніць усім людзям, у тых, хто і сё- ця ў фашыстах, у тых, хто і сё- ця думае не аб мірным суіснаван- ні, а аб новых войнах, аб новых лічэ больш жудасных збойствах і разбурэннях.

Ад імя соцень тысяч ахвяр фашысцкага тэрору, ад імя мільянаў мірных жыхароў, якія перанеслі надшчасце і гора, уніжэнне і адзекі, у імя перамогі справядліваці і светлай памяці ўсіх збойцаў і бесчалавечна замучаных на беларускай зямлі выступілі на пра- цэсе-канферэнцыі запатрабавалі справядлівага пакарання злучы- наў, якіх судзіць у Кобленцы, і та- таксама іх савецкіх іста, што ана- таксама іх савецкіх іста, што ана- таксама іх савецкіх іста, што ана-

Савецкія і замежныя журналі- сты задалі многа пытанняў у сувязі з судом над націіскімі злучы- нцамі ў Кобленцы. Адказваюць прадстаўнікі некаторых органаў друкі, Л. М. Зямлянін падкрэсліў, што ўрад ФРГ нічо не матыва- ваў сваю адмову выдаць звы са- вецкім юрыстам і сведкам для ўдзелу ў працэсе.

На пытанне: «Ці гатовы камп- тантныя савецкія органы перадаць суду ў Кобленцы дакументы і па- казаны сведак?» было заяўлена, што гэта можа зрабіць неаддэ- лану ў прысутнасці ўсіх удзельні- каў прэс-канферэнцыі нараспа- дэну заходнегерманскай газеты «Франкфуртэр алгемайне цы- тунг» Герману Пергюне быў уру- чаны аб'ёмісты том фотакопій з арыгіналаў дакументаў, якія вь- крываюць націіскіх злучынаў, што не толькі знаходзіцца пад су- дом, але і выступаюць у якасці «сведкаў». Гэты журналіст заявіў, што перадаць дакументы паслу- ФРГ у Маскве.

ТАСС.

У нашых сяброў

ЗАВОДСКІ ТЭАТР ГУМАРУ

Безумоўна, цяжка сумашчаць асноўную працу з удзелам у тэат- ральнай самадзейнасці. І ўсё ж для сапраўдных энтузіястаў, якія любяць тэатр, мастацтва, адчува- юць у сабе пачае прывязанне, — гэта не перашкода. Калі да спра- вы лжыць душа, вольную гадзіну знойдзеш заўсёды і ўсюды. І дома і нават на працы можна выкары- стаць хвіліну адпачынку і ста- тарыць сваю любімую ролю.

Вось такімі энтузіястамі — ра- бочымі і службовымі жогаўскага завада «Інарус» — 10 год назаў быў створаны аматарскі тэатр гумару. Былі скептыкі, якія не верылі ў магчымасть працяглага існавання такога тэатра.

Але энтузіязм і натхненне залі- вераць над скептызмам і нявер- яем. У нашым тэатры ўдзельніча- юць 10 год свайго існавання, іш- жогаўскага газета «Младосьць», аматарскі тэатр даў 500 прадстаў- леньняў, з іх 25 прэм'ер. Прадстаў- леньні, дадзеныя тэатрам, наведла- ца за гэты час у агульным ліку 200 тысяч глядачоў.

За гэтымі скульпімі, але шмат- значнымі лічбамі хаваецца вялікая самадданная праца ўсёго калектыва тэатра.

Калектыв тэатра выступаў з га- строліамаль на ўсіх гарадах Сербіі і Ваеводзіны. Гастраліраваў і ў сельскай мясцовасці. І ўсюды сустракаў цёплы сардэчны прыём.

10 год існавання аматарскага тэатра — невядлікі тэрмін. За гэты час некаторыя з тых, хто працаваў на «Інарусе», перайшлі на работу ў іншыя прадпрыемствы, але сувязі сваёй з тэатрам ніколі не парываюць. Тэатр ажыўся з заводам, стаў яго дзіцем.

Юрыя РАДЗІЕНА. (ТАСС.)

жанчыны, якія здолелі прывесці да шлюбна ўсіх пераконаных халасцякоў.

Зусім іншым характарам адроз- ніваецца савецкая калектыва «Іло- зьніца» — «Сарваны мост». Дзейна- гэтага шырокаэкраннага фільма адбываецца ў першы пасляваен- ны гадзі на тэрыторыі баў польскіх войск з бандамі фашыстаў. Сцэнарый фільма напісаў Раман Братны па сваёму раману «Снягі п'яльцоў».

Сцэнарый фільма «Чужыя» створан па матывах апаўданаў пярша- га польскага пісьменніка Ксаве- рыя Прушынскага. Герой фільма — польскі афіцэр, які ўсю ваіну зма- гаў супраць фашызму на Заха- дзе, але які вырашай вярнуцца пасля перамогі на радзіму з-за су- прычлівых звестак аб становішчы ў ёй. Рэжысёр-пастаноўшчык — Вагдан Парэмба.

Дзейнае фільма з дзіўнай назвай «Юмком» адбываецца ў маленькім рыбачым порце непасрэдна пасля заканчэння ваіны. Галоўны пера- наж карцыні — чалавек, які ўтой- вае сваё мінулае і адгароджываецца з прычыны гэтага ад новага жыцця. У аснове фільма лжыць адна- мяннае апаўданаўе Тадушэва Бра- зы. Пастаюўца — Станіслава Ма- джэжскага (творчы калектыв «Іло- зьніца»).

«Чырвоныя берэты» — фільм на сучасную тэму, які расказвае пра службу ў дэсантных частках. «Чырвоныя берэты» прызначаны галоўным чынам для моладзі. Герой гэтага фільма — маладыя пры- знікнік, тама — канфлікты, што з'яўляюцца ў новым калектыве. Фільм ставіць творчы калектыв «Надр», рэжысёр — Павел Камароўшчык.

Шырокаэкранны фільм «Паміж штыхамі» — грамадска-палітычны твор. Месца дзейня — маленькая рыбачыя вёсачка, жыхароў якой спасцігла нішчасце. Аўтар аналі- зуе паводны людзей, ад якіх ча- каецца дапамога, і падкрэслівае ў іх рысы раўнадушнасці і нячулаці

Фільмы, якія будуць

Польскія творчыя кінакалектывы працуюць над фільмамі, многія з якіх выйдуць на экраны краіны ў пачатку 1963 года.

Коротка пра некаторыя. Кінафільм «Дзючына з добрага дому» — сатырычная камедыя, якая расказвае пра смешныя пры- годы маладаюнаў у навагоднюю ноч. Ён — студэнт і адначасова вадзіцель грузавой машыны, яна — дачка прафесара. У фільме выступаюць Крысціна Стылюмоўская, Уладзіслаў Краснавецкі, Тадуш Янчар. Пастаюўшчык — Антоній Багдзевіч. Фільм здымае творчы калектыв «Дарога».

Той жа калектыву заканчвае ра- боту над шырокаэкранным фільмам «Намень», прысвечаным жыццю вёскі. Фільм ставіць праблемы, звязаныя са зменамі ў светлагоні- дзе сельскай моладзі. Пастаюў- шчы фільма — Юліян Дзедзіна. Выкаваўцы галоўныя ролі — Яўлія Андзюжэўская, Зойгнэ Даб- жыньскі, Януш Страшчці.

Сцэнарый каларовага шырока- экраннага фільма «Клуб халасця- коў», пастаўленага кінааб'яднан- нем «Ілозьніца», напісан па ма- тывах класічнай камедыі пісьмен- ніка XIX стагоддзя Міхала Балуц- кага. Забавныя прыгоды прыслы- жных ворагаў шлюбных сувязей, зра- зумела, заканчваюцца перамогай

даваць савецкую камерную музы- ку, і стварэнне самага калектыву — усё гэта заслугоўвае самых цёплых адносінаў і падтрымкі. А маладосьць творчае гарніне і прапагандысцкіх улаўдзельнікаў усяляюць веру ў тое, што мы будзем мець у Мінску сапраўдны камерны ансамбль.

Да гэтага часу не былі названы імяны удзельнікаў квартэта Саюза

КАМЕРНЫ, БЕЛАРУСКИ

У апошнія гадзі беларускія кам- пазітары ўсё менш і менш пішуць для камерных ансамбляў. Яны ве- даюць, што іх творы няма наму вы- конваць. Сапраўды, многія цікавыя творы беларускай камернай музыкі закончылі сваё існаванне пасля першага праслухоўвання. Праўда і тое, што на Чачвэртым з'ездзе Саюза кампазітараў БССР не бы- лі прадстаўлены камерныя інстру- ментальныя творы, які не былі яны прадстаўлены і на конкурсе мала- дых кампазітараў, які адбыўся ня- даўна. Трывожная з'ява! Затрымлі- ваецца развіццё беларускай музы- кі ў адным з самых складаных, са- мых «мудрых» і, разам з тым, ці- кавых жанраў, які адточвае кампа- зітарскае майстэрства.

Есць камерныя ансамблі высо- кай кваліфікацыі ў Кіеве і Рызе, Ерэване і Ташкенце, Тбілісі і Гор- кым. Есць яны і ў іншых гарадах. Але няма такога ансамбля ў Мін- ску. Іншы раз, што здараецца вельмі рэдка, выступаюць з камер- нымі праграмамі педагогі кансер- ваторыі, але чатыры выканавы нават самай высокай кваліфіка- цыі — гэта яшчэ не квартэт, які сто самых лепшых музыкантаў — яшчэ не аркестр.

Свабодна кожнага вынаваўцы пры адзіным адуваным музыцы, пачуццё ансамбля і магчымае поўнае раскрыццё творчай індывідуальнасці ў паасобу — вось тры якасці, якія вызначаюць камерны ан- ансамбль і яны выхоўваюцца ў пра-

цесе вядлікай і руплівай сумеснай работы.

Гэтыя рысы, магчыма, не ў са- мым поўным праяўлены, і адзіны ному творчому калектыву — смычковаму квартэту Саюза кам- пазітараў БССР, які дэбютаваў са складанай праграмай з твораў бе- ларускіх аўтараў.

Квартэты № 2 М. Аладава і № 3 В. Залатарова напісаны з вы- даным веданнем ансамблевай спе- цыфікі і патрабуюць апаўданаў і ўсім элементам ансамблевага вы- канання. Іх правіль мадады калек- тыву.

Квартэты № 2 М. Аладава і № 3 В. Залатарова напісаны з выданым веданнем ансамблевай спецыфікі і патрабуюць апаўданаў і ўсім элементам ансамблевага выканання. Іх правіль мадады калектыву.

Добрае адуванне формы, до- брую тэхнічную аспацчэннасць пр-

даваць савецкую камерную музы- ку, і стварэнне самага калектыву — усё гэта заслугоўвае самых цёплых адносінаў і падтрымкі. А маладосьць творчае гарніне і прапагандысцкіх улаўдзельнікаў усяляюць веру ў тое, што мы будзем мець у Мінску сапраўдны камерны ансамбль.

Да гэтага часу не былі названы імяны удзельнікаў квартэта Саюза

да чужой бяды. Фільм ставіць рэ- жысёр Вітольд Лісевіч з творчым калектывам «Надр». У галоўных ролях: Эльжбета Чонені, Рышар- да Гані, Ежы Піхельскі.

«Як быць каханай», «Сустрэча ў «Казцы» і «Іх штодзёны дзень» — тры псіхалагічныя творы.

Першы — гэта экранізацыя ад- няемнага апаўданаўя Казімежа Брандэса, гераній якога з'яўляецца вядомай тэлевізійнай арыстка. Геранію іграе Барбара Крафт.

Другі фільм — «Сустрэча ў «Казцы» пастаўлен калектывам «Рымт». Ён таксама пабудаваны на ўспамінах. На адкрыцці помніка сустрэкаюцца два мужчыны, якія страцілі сувязь паміж сабою п'ятна- ццагод гадоў назаў. Прыгавочы мінулае, яны дэдуцаюць, што былі аааааны ў адну і тую ж жанчы- ну. Гэтая цікавая сітуацыя дае аў- тарам сцэнарыя (Міхала Таненка- ма і Яну Рыбкоўскаму) магчы- мыя характары псіхалагічны апаў- аўцы ролі выконваюць Аляксандра Сленская, Густаў Галубек і Анд- жэй Лапцін.

Трэці фільм — «Іх штодзёны дзень» аналізуе жыццё сучаснай

сям'і. Аўтар сцэнарыя, ён жа рэ- жысёр — Аляксандр Сібар-Рыльскі, паказвае на прыкладзе адной сям'і прычыны некаторых канфлі- таў, што ўскладняюць жыццё двух людзей.

«На белым пляху» — таксама псіхалагічны фільм, прысвечаны аднак, зусім іншым праблемам. Га- та гісторыя палкі і немца, якіх ваіна зрабіла смартэльнымі вора- гамі, а ў выпадковасці прымусіла прайсці разам дзікі ілх у зыткаў Крайній Поўначы. Часта з'яўляюцца рабілася на Шпіцбергене.

Апошні фільм, пра які хацела- ся б тут расказаць, прысвечаны польскаму мастаку XIX стагоддзя Аляксандру Герымскаму. Фільм носіць назву «Мансарда» і асвят- ляе найбольш драматычны перыяд жыцця мастака, які скончыўся псіхычным расстрываннем. Фільм ярка характарызуе не толькі ціка-